

تحلیل «ایران» از آینده سینمای ایران بعد از ناآرامی های پوییز

استانداردسازی و جوان سازی جشنواره فیلم فجر

محمد امین نوروزی / پژوهشگر سینما-
سینمای ایران، نیازمند ورود یک جریان تازه و نگاه دقیق تر به سینماست؛ اینکه چگونه به سینما و مخاطب نزدیک شویم و سیاستگذاری جدیدی انجام شود. این اتفاق تازه از ججا آغاز شود؟ به‌نظرم بهترین محمل و جایگاهی که در آن می‌توان دیدن چنین سیاستگذاری رای رفت «جشنواره فیلم فجر» است و می‌تواند نقطه عطف سینمای ایران باشد. جشنواره فیلم فجر باید در سیاستگذاری کلان هدفی ملموس و فراگیر انتخاب کند. نگارنده هدف «افزایش مخاطب سینما» را پیشنهاد می‌دهد؛ هدفی قابل سنجش و احتمالاً مورد اقبال بدنه سینما. از طرفی برای این هدف‌گذاری کلان باید اهداف جزئی‌تری را تعریف کند. برای رسیدن به این امر، سه سنجه قصه‌گویی شاه پیرنگ، تنوع ژانر، قهرمان پیشنهاد می‌شود. این سه سنجه می‌توانند مبنای حمایت در تولید و ورود فیلم‌ها به جشنواره فیلم‌فجر به‌عنوان خروجی نهایی باشد.

■ **تأثیر جریان‌های مختلف سیاسی**

سینمای ایران در جریان‌های مختلف به‌شدت یک سینمای محتوازده، شعاری وایدئولوژیک است. یک موضوع غلط در سینمای ایران جاافتاده به نام «سینمای اجتماعی»، درحالی‌که سینمای اجتماعی اصلاً ژانر نیست! و تنها یک موضوع است. در منظر سینمای روشنفکری، مفهوم غلط و محتوازده‌ای به نام «سینمای اجتماعی» شکل گرفته‌که موضوعات و مضامین اجتماعی را مد نظر قرار می‌دهد؛ یک سینمای رئالیستی ملال‌آوری که قصه شاه پیرنگ، قهرمان و ژانر در اکثر

فیلم‌های آن فراموش شده و مهم محتوا و ناهنجاری‌های اجتماعی و بیان پلشتی‌هاست. از طرف دیگر، در بدنه سینمای دولتی باز موضوعات و مضامین در اولویت است و کمتر فیلمی را می‌بینیم به‌جای آنکه به ژانر و سینما وفادار باشد، در خدمت بیان محتوا و شعارهاست که طبعاً به جشنواره هردو، مخاطب با فیلمی لذت‌بخش و تأثیرگذار مواجهه ندارد. بجز دههٔ ۶۰ در سینمای ایران که تنوع ژانر، قصه‌گویی و قهرمان‌پردازی را شاهد هستیم، به‌مرور با سیاستگذاری‌های غلط مدیریت آن زمان آقایان انوار و بهشتی‌که اتفاقاً از طریق همین جشنواره فیلم فجر انجام شد، سینمای ایران کم‌کم به سینمای خردپیرنگ و محتوازده و جشنواره‌های اروپایی میل پیدا کرد. گویی، دیگر فیلم قصه‌گو و قهرمان‌محور با ژانرهای مختلف ساختن بی‌هنری است و هنر به سمتی رفته که به فیلم‌های گلخانه‌ای با موضوعات اجتماعی که عموماً تلخ بود و سرشکستگی و مغموم بودن را به همراه داشت، ضربه داده شد و به مرور مخاطب از چنین سینمایی فاصله گرفت. اما از آنجا که نسل‌های جدیدتر که هرسال در جشنواره فجر چند چهره جدید را می‌شناسیم، ۱۰سال گذشته تقریباً بیشتر فیلمسازان جوان فعلی از دل جشنواره فیلم فجر بیرون آمدند، افرادی نظیر نیما جاویدی، مصطفی کیایی، محمدحسین مهدویان، نرگس آبیار، بهروز شعبانی و… در جشنواره جهلم هادی حجازی‌فر با فیلم موقعیت مهدی، کاظم دانشی با فیلم علف‌زار، امید شمس با فیلم ملاقات خصوصی و آنچه‌که قطعی می‌نماید،

اتفاق‌های متفاوت جشنواره توسط فیلمسازان نسل جدید رقم خورده است و می‌باید جشنواره تمرکز ویژه‌ای روی نسل جدید داشته باشد، خصوصاً «دهه هفتادی‌ها» که سینما از منظر تکنیک و قصه برایشان اولویت دارد، تا محتوا. فرهنگ دیگری هم که متأسفانه بین برخی فیلمسازان نسبت به جشنواره فیلم فجر در حال شکل‌گیری است ،اینکه فیلم‌های خود را به جشنواره ندهند و در مقابل این بی‌توجهی باید توجه را به سمت افراد جوان و باانگیزه و مشتاقی سوق داد که اتفاقاً بسیار شوق دیده شدن دارند و تکنیک فیلمسازی و قصه‌گویی و همراهی با مخاطب را هم پذیرا هستند

قصه و قهرمان فاصله دارند. کنار گذاشته شود؛ فیلمی که قصه خوب داشته باشد، گریزایی و کشش برای مخاطب دارد. فیلمی که قهرمان و ضد قهرمان توأمان دارد و از طرفی همه می‌دانیم بسیاری از همین فیلمسازان زاویه گرفته و ناراضی ،اگر جشنواره فیلم فجر نمی‌بود، موفقیتی در شهرت و جایگاه فیلمسازی شان پیدا نمی‌کردند، چرا که اکثر فیلم‌های آنها در گیشه و در نسبت با مخاطب شکست خورده‌اند و اتفاقاً تبلیغات و برجسته‌سازی فیلم فجر باعث به شهرت رسیدن آنها شده است. این برجسته‌سازی فیلم فجر برای فیلمسازانی انجام شود که در سیاست کلان همراهی دارند.جشنواره فیلم فجر با استانداردهای شاخص برگزار شود. مهم‌ترین آسیب جشنواره تعداد فیلم‌های زیاد در آن است و ضرورتاً باید از تعداد فیلم‌ها کاسته شود و این جشن دوره‌می که درنهایت هیچ‌کس راضی از آن نیست خارج شود. فیلم‌های داخل در جشنواره باید تابع یک سیاست کلان باشند؛ فیلم‌هایی که با سنجه‌های ژانر،

- چهارشنبه ۲۱ دی ۱۴۰۱**
- سال بیست و هشتم**
- شماره ۸۱۰۱**

کتاب گویای شهید احمد کاظمی منتشر شد

کتاب گویای شهید احمد کاظمی

ایران صدا، کتاب گویای شهید احمد کاظمی مشتمل بر مصاحبه با فرماندهان ارشد دفاع مقدس در ایران صدا منتشر شد. علاقه‌مندان برای شنیدن این کتاب گویا

می‌توانند اپلیکیشن تلفن همراه ایران صدا را برای سیستم عامل اندروید و IOS از نشانی IRANSEDA.IR به‌صورت رایگان دریافت کنند. این کتاب گویا به اهتمام سعید سردمی و با صدای هنرمندانی همچون ابوالفضل شاه‌بهرامی، کرامت روساز، امیر فزانه‌نیا، مهدی نمینی‌مقدم، محسن بهرامی، احمد لیشینی و محمد شریفی در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است.

مسابقه استعدادیابی صدادر «رادیتوران»

مسابقه استعدادیابی رادیویی «آورد صدا» کاری از گروه اخلاق و زندگی شهروندی رادیو تهران است که قرار است از این هفته جمعه، از ساعت ۱۳:۴۰روى موج اف.ام ردیف ۹۴ مگاهرتز برود. رزم آر، تهیه‌کننده برنامه جدید «آورد صدا» با بیان این خبر به ایسنا گفت: «این مسابقه با حضور استادان و داورانی همچون بهروز رضوی وعلیرضا جاویدنیاپخش خواهد شد و با هدف ایجاد نشاط و سرگرمی حاصل از یک رویداد چالشی مهیج برای مخاطبان با پرداختن به هنر جوادانه صدا از منظر نو در شاخه‌های مختلف گویندگی و اجرا شرکت‌کنندگان را وارد رقابت می‌کند.» گفتنی است این مسابقه شامل بخش‌های متنوعی از جمله گویندگی کتاب، دکلماتوری، بازیگری رادیو واجرای بادها و به‌صورت غیرمستقیم در بخش گویندگی کتاب، معرفی کتاب و مشتاق‌سازی دانش‌افزایی مراحل مختلف این مسابقه خواهد بود. علاوه بر این، در بخش دکلماتوری با معرفی شعرای بزرگ و پرداختن به گزیده‌ای از آثارشان آگاهی ادبی مخاطبان رشد خواهد کرد.

تک‌تیرانداز» در جشنواره داکا

بیست و یکمین جشنواره بین‌المللی فیلم «داکا» میزبان نمایش بیش از ۱۰ فیلم ایرانی در دوره جدید خود خواهد بود. به گزارش ایسنا، در بخش رقابت فیلم‌های آسیایی این رویداد سینمایی «برف آخر» (امیرحسین عسگری)، «بدون قرار قبلی» (بهروز شعبانی)، «بی‌مادر» (سید مرتضی فاطمی)، «روز سبب» (محمود غفاری)، «زندگی و زندگی» (علی قوینتن) و «زنانگی ممنوعه» (مریم زری‌مهر) به نمایش گذاشته خواهد شد. «ضد» (امیرعباس ربیعی)، تک‌تیرانداز (علی غفاری)، «آواز باد» (سودابه بیضایی)، «با باد» (محمد تبارسا)، «سونوسوز» (رضا جمالی)، «سلوک» (عباس رافعی)، «باد در کشتزارهای نیشکر» (ابراهیم اشرف‌بیور) و ننه مخمل (امیرحسین خلیل‌زاده) هم به نمایندگی از سینمای ایران در بخش سینمای جهان حضور دارند.

اجرای جشن خیابانی در ۱۱۰نقطه از شهر تهران

سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، به مناسبت سالروز ولادت حضرت فاطمه(س) و روز مادر، ویژه‌برنامه «به نام مادر» را برگزار می‌کند. در قالب این برنامه که با همکاری مؤسسه رسانه‌ای اوج برگزار می‌شود، ایستگاه‌های فرهنگی «به نام مادر» در ۱۱۰ نقطه منتخب با برنامه‌های متنوع در سطح شهر تهران میزبان شهروندان است. اجرای ۲۰ گروه سرود متنوع در جوانان و بزرگوار برنامه‌های فرهنگی هنری متنوع از دیگر بخش‌های این برنامه است.

«پیرینا» به کارگاه نمایش رسید

برنامه این هفته تالارهای نمایشی تئاتر شهر اعلام شد و براین اساس دو اثر نمایشی جدید در تالارهای سایه و کارگاه نمایش مجموعه تئاتر شهر اجرای خود را آغاز کردند. «آه‌که» عنوان نمایش جدید تالار سایه به نویسندگی، کارگردانی و بازی بهمن علاقه‌بندان است که از روز هجدهم دی ماه ساعت ۲۰:۱۵ به مدت ۴۰ دقیقه و قیمت بلیت ۵۰ هزار تومان روی صحنه رفت است. «پیرینا» عنوان دیگر نمایش جدید تئاتر شهر است که از دیروز بیستم دی ماه به نویسندگی علیرضا سعیدی کیاسری، کارگردانی اکبر قهرمانی و بازی فریده دریامچ ساعت ۱۹ به مدت زمان ۴۰ دقیقه و قیمت بلیت ۵۰ هزار تومان در کارگاه نمایش میزبان علاقه‌مندان تئاتر است.

فیلم‌های بیشتر مثل ۱۲۲ اصلاً امکان‌پذیر نیست؛ برای مثال:

۱) زمان اکران‌های خوب سال در اولویت و انتخاب با فیلم‌هایی باشد که توانستند در جشنواره حضور پیدا کنند.

۲) فیلم‌هایی که در جشنواره حضور پیدا می‌کنند، فرصت بیشتر دارند تا روی پرده سینما باقی بمانند.

۳) فروش بلیت‌ها در جشنواره محدود به شهر تهران یا دو سه کلانشهر صاحب سینمای فراوان محدود شود، درعین‌حال قیمت فروش بلیت را بالا ببرد که همین باعث رقابتی شدن و جذاب‌تر و گرم‌تر شدن فضای جشنواره برای مخاطب می‌شود. از طرفی، هر فیلم می‌داند که در جشنواره حاضر شد بابت فروش بلیت‌ها می‌تواند بهره مالی و تبلیغاتی خوبی را ببرد.

۴) به هر فیلمی که توانست به جشنواره ورود پیدا کند، مبلغی به‌عنوان هدیه فارخ از جوایز جشنواره اهدا شود. موارد بالا پیشنهادهایی است که می‌تواند تکمیل‌تر هم شود. در پایان اگر سازمان سینمایی در ۳سال یا خوشبینانه ۷سال باقی مانده یک سیاستگذاری اصولی را پیش‌ببرد و به‌جای اینکه درگیر رفع مسائل روزمره باشد با نگاهی کلان‌تر و باثبات عرصه را مدیریت کند؛ مطمئناً در سال‌های بعد، بسیاری از جوانان فیلمساز علاقه‌مند به سینما درمسیرهای صحیح‌تر قرار می‌گیرند، حتی نسل‌های قدیم‌تر هم شاید به این باور برسند که برای اینکه مخاطبان خود را از دست ندهند، باید در استانداردهای سینمایی کار کنند و این قواعد، در هر جای دنیا پذیرفته‌شده و مورداحترام است.

رقابت برای حضور در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر همچنان ادامه دارد

صحنه‌ای به وسعت ایران

صحنه‌ای از نمایش «اسم شب ضحاک زهرماری» به کارگردانی وحید درویشی

می‌کند که «این جشنواره‌ها می‌توانند پیوند عمیق بین هنرمندان را دوام ببخشند و اتحاد وهملی را بین هنرمندان از هر زبان و قومیتی به نمایش بگذارند. آموزش و کمک به ارتقای آثار خیلی اهمیت دارد. با این شکل اجرایی، انگیزه هنرمندان تئاتر استان‌ها و شهرستان‌ها برای انجام فعالیت‌های نمایشی و تولید آثار جدید می‌گردد و با انتخاب برترین نمایش‌ها می‌توان ادعا داشت جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر باید به خودش ببالد که پذیرای ۱۵ الی ۲۰ نمایش شاخص و باکیفیت بالای هنری خواهد بود.»

■ **حمایت وتقویت فنی**

هنرمندان حاضر در این جشنواره، منتقل‌القول معتقدند جشنواره یعنی فرصتی که گروه‌های نمایشی بتوانند نتیجه یک سال فعالیت‌های پژوهشی خود را جایی عرضه کنند که بهترین جای ممکن برای عرضه محصولات آنها است و کارشناسان و هنرمندانی در این عرصه هستند که با نگاه و دیدی ریزبین و تخصصی آنها را مورد رصد و نقد قرار می‌دهند و چنین اتفاق و بستری باعث برقراری و تبادل تجربه، بحث و گفت‌وگو و کشف خلاقیت‌های جدید خواهد شد و چه جایی بهتر از جشنواره تئاتر فجر و پیش‌تولیدهایش، یعنی تئاتر جشنواره‌ای مناطق که در نهایت بهترین‌ها را معرفی خواهد کرد و باعث خواهد شد بهترین کیفیت‌ها را از جشنواره تئاتر فجر توقع داشته باشیم. وحید درویشی کارگردان نمایش «اسم شب، ضحاک زهرماری» در پایان گفت: «تقویت فنی نیازمند به کمک و مساعدت سایر ارگان‌ها و نگاه ویژه دولت و همچنین اداره کل هنرهای نمایشی و انجمن هنرهای نمایشی کشور است که باید برای این مهم چاره‌ای عملی و ویژه داشته باشند.» داووانی مثل حسینیعلی شونیدی هم روی این نکته تأکید دارند که محتوا، تکنیک، شیوه‌های اجرایی و خلاقیت به کار رفته در این دوره از جشنواره برای هیات داوران جشنواره غافلگیرکننده و شگفت‌انگیز بود تا جایی که به مسئولان و مدیران فرهنگی تئاتر کشور پیشنهاد شد در کنار گروه‌های متقاضی حضور در جشنواره‌ها، یک کارشناس و مشاور برای کمتر شدن اشکالات اجرایی قرار دهند تا گروه‌های بی‌نقص‌تر در جشنواره حضور داشته باشند.

■ **معرف گروه‌ها و اشخاص مستعد**

وحید درویشی نویسنده و کارگردان نمایش «اسم شب؛ ضحاک زهرماری» هم که امسال در جشنواره منطقه‌ای به میزبانی استان مازندران حضور دارد، درباره اهمیت این جشنواره می‌گوید: «گروه‌های نمایش استان‌ها نباید پس از پایان جشنواره مناطق به حال خود رها شوند و بهتر است در طول سال تابلرگاری جشنواره مناطق در سال بعد هم توسط اداره کل هنرهای نمایشی و آموزش استان‌ها

یا یک سریال تلویزیونی ساخت؛ در آن به‌هم‌ریختگی شهر، ساختمان‌های اداری و دل‌پهره‌ای که برای زنان ایجاد می‌شود، درنظر گرفت و روی یک زن و ترس‌ها و تهدیدهایی که پیرامونش وجود دارد متمرکز شد، آن هم در شرایطی که شهر ویران شده و ما باید شاهد دل‌پره‌ها باشیم.»

■ **کار سیاسی تحمل فحش خوردن می‌خواهد**

محمود رضوی تهیه‌کننده شناخته شده سینما نیز در جلسه پرسش و پاسخ و تجربه‌نگاری آثار خود، از چالش‌های ساخت فیلم‌های سیاسی واجتماعی‌گفت.

تهیه‌کننده «ماجرای نیمروز- رد خون» در بخشی از این نشست در پاسخ به سؤالی درباره اینکه سوره‌های سیاسی طبقه‌بندی شده هستند، بیان کرد: «ماجرای مناقیم سال‌ها باقی مانده بود تا زمانی که ما رفیقیم «ماجرای نیمروز» را ساختیم و این به معنای طبقه‌بندی بودن این سوره نیست. وقتی می‌گویید طبقه‌بندی انگار در یک کاصدنیقی است و کسی می‌تواند به آن دست بزند که قد بلند و ریش داشته باشد؛ این انگاره ذهنی اشتباه است. آیا سعید ملکان برای ساخت «روز صفر» دسترسی خاصی داشته است؟ یا رفته فیلمنامه ایران، این تئور را جدی تلقی کنیم که قبل از اقتباس، رمان بنویسیم و آنقدر سخت بگیریم که این کار انجام شود، چرا که درغیر این صورت برای نوشتن فیلمنامه دستمان بسته می‌شود و نمی‌توان احوال و افکار افراد را نوشت و به‌خوبی منتقل کرد.»

او درباره اینکه نویسنده یک رمان خوب می‌تواند خلق اثر خود باشد گفت: «کسی که توانسته کتابی با یک داستان خوب خلق کند اگر بخواید می‌تواند آن را تبدیل به فیلم کند اما نکته اینجاست که با وجود این ظرفیت در نویسندگان اغلب زیر بار فیلمسازی نمی‌روند یا از حوصله آنها خارج است، یا اعتماد به نفس ساختن فیلم را ندارند و گرنه بهترین فیلم، فیلمی است که کارگردان، خود مؤلف باشد و خودش فیلم را بنویسد.»

افخمی در بخشی از این نشست، شیوه‌ها و راه‌های اقتباس از کتاب «حوض سینما» را تشریح کرد. او در بخشی از صحبت‌های خود در این بخش گفت: «این کتاب شامل ۶۶ داستان است و روایت‌هایی از زنان در زمان جنگ تحمیلی و خاطرات زنان اندیشگی را روایت می‌کند که با همراهی یکدیگر ملخه‌ها، پتوها و لباس رزمندگان را برای شستن به رختشوی خانه بیمارستان می‌بردند.» او در ادامه افزود: «این کتاب می‌تواند به اندازه یک فیلم سینمایی

فرهنگی/ جشنواره مردمی عمار به روزهای میانی ایام برگزاری سیزدهمین دوره رسیده است. سینما فلسطین در پنجمین روز جشنواره میزبان فیلمسازان شناخته شده بود. بهروز افخمی در نشست مشترک با فاطمه سادات میرعالی نویسنده کتاب «حوض خون» از ظرفیت‌های اقتباس در دفاع مقدس گفت و محمود رضوی که این روزها تهیه‌کنندگی سریال «موسی(ع)» به کارگردانی ابراهیم حاتمی‌کیا را برعهده دارد درباره تجربه‌های ساخت آثار سیاسی صحبت کرد.

■ **سوره‌های بگر فراموش شده از زنان در سینما**

ویژه‌برنامه «حوض خون» یکی از برنامه‌های جنبی سیزدهمین جشنواره سینمایی عمار است. در این برنامه که شامگاه دوشنبه ۱۹ دی‌ماه برگزار شد ظرفیت‌های اقتباس در دفاع مقدس با حضور بهروز افخمی، کارگردان، نویسنده و تهیه‌کننده و فاطمه سادات میرعالی نویسنده کتاب «حوض خون» بررسی شد. در نخستین بخش این نشست میرعالی با اشاره به ظرفیت‌های داستانی نقش زنان در دفاع مقدس و اینا را آنها گفت: «بهره‌مندی از تجربیات زنانی که در دوران دفاع مقدس در پشت جبهه‌ها نقش مؤثری داشتند در ادبیات پایدار و داستان‌های ما مغفول مانده است. او با اشاره به ضرورت ثبت روایت‌های ناگفته از زنان ایثارگر در دوران دفاع مقدس به اهمیت روایت شفاهی تأکید کرد و گفت: «اگر بازماندگان آن دوران نبودند شاید همین داستان‌های اندک هم امروز نبود. ما باید این روایان را دریابیم و گفته‌های آنان را مکتوب کنیم، چرا که از دل همین داستان‌ها نسل و با نقش درست زنان و خانواده آشنا می‌شوند. روایت نقش زنان در دفاع مقدس در دل خود سوره‌های بگری دارد که می‌تواند موضوع بسیاری از فیلم‌ها